

УДК 519. 876.2: 611.018.4

**МЕДИЧНА ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ВЗАЄМОДІЇ СПЕЦІАЛІСТА З
МАСАЖУ ТА ПАЦІЄНТА****Д.В. Вакуленко***Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського*

В роботі розглянуто медико-інформаційну систему, яка складається із спеціаліста з масажу, пацієнта та простору, де відбувається процедура з масажу. Вводяться важливі поняття, необхідні для забезпечення біоенергетичного здоров'я спеціаліста з масажу та хворого. Розглянуто досвід, напрацьований в східній медицині, в традиційній медицині та безпосередньо авторами і запропоновано підходи, необхідні для забезпечення здоров'я пацієнта та спеціаліста з масажу.

Ключові слова: біоенергетичний захист, масаж**МЕДИЦИНСКАЯ ИНФОРМАЦИОННАЯ СИСТЕМА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ
СПЕЦИАЛИСТА ПО МАССАЖУ И ПАЦИЕНТА****Д.В. Вакуленко***Тернопольский государственный медицинский университет имени И.Я. Горбачевского*

В работе рассмотрены медико-информационная система, состоящая из специалиста по массажу, пациента и пространства, где происходит процедура массажа. Вводятся важные понятия, необходимые для обеспечения биоэнергетического здоровья специалиста по массажу и больного. Рассмотрен опыт, наработанный в восточной медицине, в традиционной медицине и непосредственно авторами, предложены подходы, необходимые для обеспечения здоровья пациента и специалиста по массажу.

Ключевые слова: биоэнергетическая защита, массаж**MEDICAL-INFORMATION SYSTEM OF INTERACTION OF MASSAGE
SPECIALIST AND PATIENT****D.V. Vakulenko***Ternopil State Medical University by I.Ya. Horbachevsky*

This paper considers the medical-information system - massage specialist, the patient and space where procedure of massage is conducted. Important concepts are entered, necessary to ensure healthy of bioenergy massage specialist and the patient. The experience gained both in eastern medicine, traditional medicine so directly sponsored and proposed approaches are necessary to ensure patient care and specialist massag

Key words: bioenergy protection, massage**МЕДИКО-ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА -
СПЕЦІАЛІСТ З МАСАЖУ ТА ПАЦІЄНТ**

Спеціаліст з масажу (на відміну від інших медичних працівників) вступає в безпосередній контакт з тілом хворого, до того ж, на тривалий час. Та і хворий (на відміну від інших методів лікування) довіряє своє тіло в розпорядження масажиста на відносно тривалий час.

Поняття "тіло" значно складніше, ніж прийнято думати. Це пов'язано перш за все з тим, що воно

включає в себе не тільки видиму матеріальну субстанцію, яку детально вивчають у медичних вузах, але і складний комплекс біологічних енергій, які є наслідком хімічних та біологічних процесів в живому організмі. Вони об'єднують в єдине ціле всі функції організму, тісно пов'язані з анатомічним тілом і довкіллям (А.В. Тауберт, 2001). Ці знання мають тисячолітню історію і сконцентровані в досвіді світових релігій, народної та альтернативної медицини. Древня медицина була спрямована на те, щоб навчитися

© Д.В. Вакуленко

підтримувати енергобаланс. Для цього розроблені асани, дихальні вправи, використовують впливи кольорів, звуків тощо.

Причини хвороби у древніх школах Тибету, Китаю, Індії, Японії розглядаються як результат порушення енергетичного каркасу людини, що є результатом порушення енергетичних зв'язків з довкіллям, всередині самої людини, контакту з іншими людьми.

Щоб взаємні впливи в процесі довготривалого безпосереднього контакту масажиста і хворого (з його патологічно зміненою енергетикою) були позитивними, вважаємо за доцільне звернути увагу спеціаліста з масажу на окремі погляди, що базуються на основах східної медицини.

В навоколишньому світі (макрокосмос) людина є світом у мініатюрі (мікрокосмос), підпорядкована загальним законам природи і відрізняється від іншого світу наявністю розуму. Вона оточена з усіх боків космічною енергією, яка притікає від далеких туманностей, зірок, метеоритних потоків, Сонця (Г.П. Малахов, 1994). Біоритми людини являють собою не що інше, як космічні пульсації (А. В. Мартинов, 1990).

Людина стоїть на Землі, живе за законами Космосу і у відповідності з енергіями Землі. Ці енергії є спільними для всього біологічного життя на Землі. Вони відповідають також біоенергіям людського організму, який, поки залишається живим, складає з ним одне нероздільне ціле. Усі живі системи здатні до саморегуляції, завдяки обміну речовинами і енергією з довкіллям (А.В. Мартинов, 1990). При порушеннях людиною законів Космосу взаємозв'язок енергетичних процесів також порушується: вона починає хворіти і в її долі щось починає розладнуватись (А.В. Тауберт, 2001).

Сучасна наука вже довела, що людина - багатовимірна. Те, що все живе оточене цілком матеріальними оболонками, вже не викликає ні у кого сумніву (А. В. Мартинов, 1990). Цьому сприяло також створення нового напрямку в біології - квантово-інформаційної біофізики.

Як стверджує багатовимірна медицина, організм людини включає сім тіл: фізичне, ефірне, астральне, інтуїтивне, ментальне, казуальне, духовне. Вони утворюють енергетичний каркас людини (А.В. Тауберт, 2001).

Тонкі тіла називають аурую, біологічним полем, життєвою енергією, внутрішньою енергією (на сході використовують поняття - *ци*, *чи*, Прана). Розрізняють *ци* зовнішню і внутрішню, Космосу і людини. Існує *ци*, що передається нам в спадок від батьків, і та, яку людина може набути з довкілля, поповнюва-

ти чи витратити в процесі життєдіяльності. Саме вони і формують таке непросте поняття, як "здоров'я". Їх можна дуже легко ушкодити (Сюю Мінтан, Т. Мартинова, 2003).

Біологічне поле включає три компоненти, три складові: матеріальну, енергетичну та інформаційну. Одним із основних носіїв інформації про життєдіяльність людини є електромагнітні випромінювання клітин, тканин, органів, усього організму. Вони виконують також функції передачі інформації, інформаційної комунікації і регуляції, як всередині організму, так і між організмом та довкіллям (В.П. Казначєєв, Л.П. Михайлова, 1985).

Енергопровідна система організму складається з об'єднаних в єдину сітку послідовно розміщених 12 основних (парних) меридіанів, каналів, які мають янь-чи інь-характер. Енергопровідні шляхи також не мають конкретного анатомічного субстрату саме в такому вигляді, в якому ми звикли розглядати, наприклад, шлях крові в кровоносних судинах. Енергетичні меридіани розміщуються за ходом судинно-нервових пучків, між м'язовими волокнами, вздовж кісток тощо (А.В. Тауберт, 2001). Вони об'єднують корпоральні біологічно активні точки (БАТ). Крім цього, існують "позамеридіанні", "нові" та інші точки. Їх локалізація раз і назавжди визначена і перевірена тисячолітньою практикою. Сучасне обладнання дає можливість за станом БАТ діагностувати дисбаланс енергії в меридіанах і, у разі необхідності, урівноважувати чи відновлювати її (метод Накатані, метод Фолля тощо).

Концепція інь-янь є світоглядною системою східної медицини. Вона відображає всі форми і ознаки, які є у Всесвіті. В ній розглядаються дві протилежні основи (холодне-гаряче, ніч-день, чорне-біле, верх-низ тощо), які відображають дві взаємопов'язані сторони будь-якого предмета чи явища і не можуть існувати ізольовано одна від одної: якщо переважає одна сторона явища, то послаблюється інша.

В основі нормальної життєдіяльності організму лежить урівноваження співвідношення інь та янь, повна "гармонія" їх проявів, порушення цієї гармонії веде до патології, що проявляється або в послабленні янь чи інь, або в надмірному підсиленні тієї чи іншої основи. В цілому будь-який фізичний чи психічний стан людини, в якому спостерігається надлишок, порівняно з прийнятою нормою, відносять до янь-станів, а недостатність - до інь-станів (Гаваа Лувсан, 1995).

Поновлення енергетичного каркасу хворої людини може проводитись за допомогою традиційних методів народної медицини (рефлексотерапія, фітоте-

рапія, масаж, лікування камінням, виконання вправ, які пропонуються в східних методах самооздоровлення та розвитку та іншими природними засобами). В останній час значного поширення набули високотехнологічні методи лікування (мікрохвильова резонансна терапія, інформаційно-хвильова терапія тощо), які, запускаючи процеси саморегуляції, нормалізують роботу всіх систем та органів організму.

Масаж, як один з видів зміцнення за концепцією східної медицини, призначений регулювати енергетичний каркас тіла пацієнта, сприяти його адаптації до навколишнього середовища, відновленню порушеного балансу, тобто гармонії, що за сучасними уявленнями означає відновлювати гомеостаз і стимулювати захисні сили організму. Це повинно досягатися впливом на конкретні ділянки тіла і його тканини чітко підібраними методами і прийомами масажу.

В процесі проведення масажу відбуваються взаємні енергоінформаційні впливи спеціаліста з масажу на хворого і навпаки. Причому, для масажиста це є контакт з патологічно зміненою енергетичною системою хворого, тому він повинен вміти захистити себе від шкідливого впливу енергоінформаційних структур пацієнта (А. В. Тауберт, 2001). Ці знання стануть засобом збереження здоров'я, високої професійної і функціональної здатності масажиста.

Виходячи з вищесказаного, спеціалісту з масажу насамперед необхідно знати наступне.

1. Масажисту необхідно дбати про себе щодня. Важливе значення в процесі спілкування людей має енергоінформаційна взаємодія, яка повинна бути позитивною і конструктивною. Під час масажу біоенергії безпосередньо контактуючих людей - масажиста і пацієнта - стають спільними, і при недостатній підготовці фахівця, його втомі чи невмінні відділяти після роботи патологічну енергію вони переходять до нього і можуть викликати хворобу. Крім цього, подразнення і будь-який хворобливий стан спеціаліста при масажі може передаватися і його пацієнту - це також необхідно пам'ятати і запобігати подібним станам (А.В. Тауберт, 2001).

Актуальними з цього приводу є рекомендації Михайла Курика (2002): **спочатку полюби себе, потім зрозумієш цінність життя інших.** Для цього необхідно займатися собою щодня:

- важливе значення має урівноваження духовного й тілесного: якщо людина урівноважена фізично і духовно, до неї "не прилипає бруд", ані екологічний, ані інформаційний; тільки після глибокого духовного вдосконалення на людину надходить здатність до зміцнення при одночасному надійному захисті її; мо-

литва вранці і ввечері перед сном дуже добре гармонізує людину;

- постійно слідкуйте за власними біоритмами: чітко дотримуйтеся режиму сну і неспання, регулюйте протягом дня загальний заряд організму;

- дотримуйтеся здорового способу життя, шкідливі звички не дадуть масажисту можливості домогтися високих результатів, навіть незважаючи на досконалу техніку виконання;

- всю негативну інформацію змивайте з тіла водою;

- введіть до харчового раціону сорбенти, загальнозміцнювальні фітозбори;

- час від часу проводьте розвантажувальні дні - кому що підходить;

- поцікавтеся ароматерапією, музикотерапією - не даремно запах ладану та церковний спів здавна вважались цілющими;

- намагайтесь "просіювати" негативну інформацію, не давайте негативним емоціям жити довго і тим більше, не вигадуйте їх собі самі;

- кодуйте себе лише на радість і гармонію;

- не чекайте, що завтра буде краще, подбайте про себе вже сьогодні, чим активніше ви це робитимете, тим краще буде для всіх;

- туга, гнів, печаль, страх - пряма дорога до будь-якої хвороби, а добро, любов і самовіддача - до зміцнення;

2. Спеціалісту з масажу необхідно дотримуватись правил гігієни праці. Насамперед спеціаліст з масажу повинен знати, що можна захворіти від контакту з хворим, якщо не вміти захищатися і відновлювати біополе. Тому найпершим загальним принципом повинно бути наступне: працювати потрібно легко, із задоволенням, якщо виникають відчуття дискомфорту - постарайтесь знайти причину і вживайте необхідних заходів щодо її усунення. Для збереження здоров'я і підтримання високої працездатності масажиста необхідно дотримуватись основних гігієнічних правил:

- для масажиста важливими є урівноважений позитивний настрій, переконаність в позитивному результаті, що сприяє зміні програм як психосоматичної, так і психоенергетичної саморегуляції: про що думаємо під час роботи, те і буде закладене в неї;

- до і після кожного сеансу треба помити руки під проточною холодною водою з милом, бо на руках залишається відбиток біополя пацієнта;

- в кінці дня слід прийняти прохолодну ванну чи душ;

- не лікувати онкологічні захворювання, бо можлива передача патологічного біополя на енергетичному рівні;

- необхідно постійно тренуватись в підвищенні чутливості рук;

- одягатися в легкий бавовняний одяг, без прикрас, на взутті повинна бути підшва з натуральних матеріалів, без високих підборів;

- проводити масаж необхідно теплими, спеціально підготовленими руками;

- проводити енергетичний захист свого тіла;

- постійно поповнювати і регулювати своє біополе;

- дотримуватись основних гігієнічних вимог до приміщення, в якому проводиться масаж.

Окремі з цих рекомендацій вимагають більш глибокого висвітлення.

Підготовка рук. Рука - це інструмент, і випробування руки в цілому та окремих її пальців є як стабільними, незмінними, так і тими, що змінюються. Останні залежать від астрологічних даних масажиста, від його функціонального стану на даний час тощо.

Руки треба берегти, вони повинні бути гладкі, без мозолів, подряпин, не занадто гарячі, не занадто холодні, помірно сухі, не пересушені, мати хорошу тактильну чутливість.

Біополе здорової людини. Якщо біополе долонь здорового масажиста дотикається до здорового поля людини, то звичайно ніяких відчуттів не виникає. При цьому необхідно пам'ятати, що три органи в нашому тілі дають специфічні відчуття: нирки - легку прохолоду, серце - тепло, легені - легку вібрацію (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003).

Якщо поле *ци* долоні масажиста дотикається до поля *ци* хворої людини, то в долонях виникають певні відчуття, які відрізняються від звичних. Хвороби спотворюють поля, і це, після відповідних тренувань, можуть відчувати руки масажиста.

Відчуття при патологічних станах (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003):

- різке поколювання руки при запальних процесах;
- біополе мляве, слабке, тягнеться за рукою при її відтягуванні - при хронічних процесах;

- ломота в суглобах пальців - при різкому порушенні функцій;

- тиснучий на руки сигнал (гострий, негострий) - симптом стиснення;

- ущільнення тканин: при набряках, запаленні, пухлинах тощо;

- відсутність відчуття - відсутність функції, якщо рука ще і примагнічується: симптом виразки;

- надлишок тепла над зоною обстеження - різке збільшення функції;

- відчуття посмикування руки - гнійний процес;

- якщо відчуття пульсації переходить в біль лікаря, це вже синдром захворювання лікаря, який свідчить

що він уже отримав достатню дозу негативної енергії, тому необхідно терміново помити чи витерти руки або потримати в руках пісок. Якщо це відчуття не проходить, слід припинити масаж;

- різкий холод - явна невідповідність енергетики масажиста енергетиці пацієнта.

Прийоми для тренування відчуття в долонях та пальцях:

- розтирання долонь до відчуття тепла, після цього розвести кисті на відстань 1-2 см, поступово наближаючи і віддаляючи їх, зосередитися на відчуттях, які виникають між долонями: вони нагадують одночасно і тепло, і легкий подих; можуть відчуватися як деяке ущільнення простору між долонями та пальцями, які обхоплюють уявну кулю;

- маятникоподібні рухи пальців однієї руки на рівні долоні другої руки - відчуття - хвилеподібного руху повітря;

- обертання одного пальця навколо іншого (відчуття попередні);

- обертання правої руки над лівою (намагнічування);

- втягування енергетичного потенціалу з повітрям в легені під час вдиху і направлення його в долоні та пальці під час видиху;

- покласти папір, пластмасу, камінь, дерево, і, заклавши очі, перемістити предмети (самостійно чи з чиеюсь допомогою) і постаратися безконтактно визначити кожний із матеріалів;

- покласти на одну з трьох тарілочок висушений листок, закрити очі, перемістити блюдця, постаратися визначити безконтактно, на якому з них листок;

- постаратися визначити безконтактно місцезнаходження людини, тварини, пташки тощо;

- підійти до дерева під час вітру і постаратися визначити рух листя;

- визначити напрямок руху маятника годинника;

- постійно поповнювати своє енергетичне поле (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003);

- покласти на листок зошита спочатку товсту нитку, потім - тоншу, надалі - волосину; перемістити їх, накрити листком і постаратися пальцями контактно визначити їх розміщення; в міру правильного визначення місцезнаходження предмет пошуку поступово накривати все більшою кількістю листків із зошита. Збільшення кількості листків зошита, якими накривають предмет пошуку, свідчить про підвищення тактильної чутливості.

Енергетичний захист масажиста. Нерідко після лікування (особливо на початку діяльності) масажист відчуває біль на тій ділянці свого тіла, де він знаходив хворобу у пацієнта і лікував його. Самі масажисти

схильні пояснити це тим, що не вміючи ще достатньо керувати своєю *ци* за допомогою свідомості, вони впустили хвору *ци* в своє тіло. Інколи відбувається саме так, але досить рідко, бо здорова *ци* звичайно більш сильна, щільна, ніж хвора, тому хворий *ци* тяжко увійти в масажиста. Але якщо людина боїться і думає про це, якщо вона схильна прислухатися до своїх відчуттів після контакту з хворим, боячись відчувати біль у відповідній ділянці тіла, то своєю свідомістю і настроєм вона немовби приваблює хвору *ци*, впускаючи її у свій організм (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003).

Для запобігання цьому необхідно:

1. Постійно підтримувати біоритми власного організму (Г. П. Малахов, 1994):

- чітко дотримуватися режиму сну і неспання - вчасно лягати спати і вранці вставати;
- протягом дня виконувати фізичні вправи з помірним фізичним навантаженням;
- необхідно менше лежати вдень: в людському організмі досконала циркуляція енергетики можлива у вертикальному положенні, бо циркуляція енергії вдень і вночі різна (А.В. Мартинов, 1990);
- вранці і ввечері необхідно приймати ванни (необов'язково холодні), душ, обливання, що дає можливість рівномірно розподілити біополе по тілу;
- потрібно періодично "заземлювати" організм - ходити босоніж, робити ванночки для ніг з холодною водою тощо.

2. Дотримуватись основного психологічного прийому: перед процедурою масажу подумки, у стверджувальній формі, промовити наступну (чи подібну) формулу: "Мій стан залишиться попереднім, ваш стан (чи стан пацієнта) покращиться". Будь-яке заперечення з використанням частки "не" (не буде, не погіршиться та ін.) може мати негативний ефект.

3. При обстеженні і лікуванні необхідно уявити собі, що на ваших руках захисний шар *ци*, як рукавички з однобічною проникністю. Ви добре відчуваєте через цей шар, можете передати *ци* пацієнту, але його *ци* не проходить у зворотному напрямку (від нього до вас) (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003).

4. Після процедури бажано скинути негативне поле (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003):

- вимити руки під проточною водою, обов'язково уявляючи собі, як вода змиває з поверхні рук погану *ци*, бо основне при цьому - робота вашої думки, свідомості;
- виконати "струшування води" з рук з тертям подушечками пальців об долоні;
- виконати "сольові рухи": подушечки великого пальця і мізинця з'єднати, після чого подушечки

пальців по черзі ковзають по поверхні великого пальця, а потім викидаються, немовби на пружинах;

- виконати вправи по очищенню і набору *ци* з довкілля.

Поповнення енергії. Біологічне поле, внутрішня енергія передається нам в спадок від батьків та поповнюється в процесі життєдіяльності. В процесі життєдіяльності і лікувальної практики, особливо масажу, ми втрачаємо енергію, а якщо енергії мало, виникають хвороби. Тому нам потрібно навчитися в морі енергії набирати собі енергію. Ми отримуємо енергію, що надходить з Космосу, від Сонця, Місяця, від Землі, з навколишньої природи, від людей. Значною мірою поповнення внутрішньої енергії людини залежить від того: що і як ми їмо, як вміємо відпочивати, спілкуватися з людьми, як часто буваємо на природі, як вміємо спілкуватися з нею, як багато ходимо босоніж по росі, купаємось у відкритих водоймах, як вміємо отримати "космічну їжу", яку вдихаємо через ніс з повітрям тощо (А.В. Мартинов, 1990).

Вправи для накопичення енергії (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003):

- в положенні сидячи, руки на колінах, долоні догори, зосередитись: вдих - затримка дихання - видих. Енергетичний потенціал при цьому відновлюється легеньми під час вдиху, концентрується під час затримки дихання, а під час видиху енергія розливається по всьому тілі і відчувається у вигляді легкого розігрівання тіла;
- стискання рук в кулак;
- розтирання долонь до відчуття тепла;
- уявити собі, що між долонями сформована енергетична куля, стискати її й розтягувати, використовуючи свідомість, плавно наближаючи і розводячи долоні, долоні рук при цьому розслаблені;
- проведення колових рухів однією рукою, над другою, немовби описуючи навколо неї коло: над пальцями - швидше, над зап'ястком - повільніше, потім зробити вдих, затримати дихання, видихнути.

Вимоги до приміщення, де проводиться масаж. Основне правило - масажист і хворий повинні почувати себе комфортно. Для створення комфортних умов в першу чергу необхідно:

- масажну кушетку розмістити поза біопатогенними зонами (за даними різних авторів, вони пов'язані з пасмами негативної енергії, які густою сіткою оплітають Землю, утворюючи енергетичну "сітку Землі"), підземними водними потоками, розломами земної кори тощо і негативно впливають на переважну більшість людей (А.В. Мартинов, 1990); при недостатності знань масажиста з цього питан-

ня - бажано проконсультуватися з відповідними фахівцями;

- температуру повітря в приміщенні довести до 20-22 градусів,
- в приміщенні повинно бути неяске освітлення, стіни пофарбовані в світлі тони;
- закрити вікна, виключити можливість виникнення протягів;
- працювати без сторонніх;
- застосовувати музико- та ароматерапію;
- в кабінеті необхідно мати засоби для надання екстреної допомоги.

У власній квартирі проводити масаж не бажано, якщо довелось - скидати енергію на свічку чи воду, після процедури - провітрити приміщення, провести вологе прибирання кімнати, запалити свічку, включити приємну музику.

3. Основні правила роботи масажиста з пацієнтом. Енергетичний захист хворого.

Під час масажу на хворих можна впливати руками, стопами, напруженням думки, мовою, музико-, ароматерапією тощо (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003).

Перед процедурою масажист не повинен відчувати внутрішнього опору роботі з даним пацієнтом, він повинен хотіти допомогти вирішити його проблеми.

Масажист повинен психологічно налаштуватися на процедуру. У разі нездужання чи фізичної або психологічної невідповідності (якщо дозволяють умови) - відмовитись від проведення процедури.

Процедуру потрібно починати з оцінки стану хворого. Східна медицина вважає, що "без чіткої діагностичної картини масажні впливи безпосередньо у хворій ділянці проводитися не повинні" (А. В. Тауберт, 2001). Перед процедурою масажу Сюї Мінтан, Т. Мартинова (2003) рекомендують:

- визначати симетричність поля;
- визначити зони ураження, їх локалізацію;
- розпізнати характер сигналу: для цього проводиться дослідження відчуття пальців над епіцентром ураження.

Під час процедури масажист повинен бути спокійним, розслабленим, долоні повинні бути нейтральними (інакше власні відчуття в долонях - холод, тепло, поколювання - можуть бути помилково сприйняті за відчуття від органів пацієнта).

В процесі процедури необхідно постійно контролювати стан хворого спостереженням за ним та опитуванням.

Під час проведення масажу вести розмову не рекомендується: це заважатиме масажисту макси-

мально зосередитись на відчуттях в руках і якісному проведенню процедури.

Загальний принцип стандартизації і схематизації в масажі недопустимий: один і той же пацієнт в різний час і на різних етапах захворювання буде вимагати різних підходів, які, нерідко, суттєво відрізняються.

Спеціаліст з масажу повинен мати досконалі знання анатомії, які необхідні для просторового уявлення, концентрації уваги на органі, який підлягає впливу, що сприяє переміщенню енергії саме в той орган, який хочемо оздоровити.

Вміти лікувати - не просто мистецтво і прояв людяності, а й бездоганне володіння психологічними чинниками впливу на пацієнта. Психологом, цілителем душі та духу повинен бути кожний масажист (А.В. Тауберт, 2001).

Пацієнта під час лікування треба поважати, хотіти допомогти йому. Якщо ви відчуваєте до нього антипатію або при вашій роботі ні ви, ні пацієнт нічого не відчуваєте і немає зміни в його стані, то лікувати вам цього пацієнта не бажано. Найбільш суттєвими якостями, які складають основу оптимального контакту між цілителем і хворим, визнані наступні комунікативні риси масажиста: повага, увага до пацієнта, любов до професії, доброта, ввічливість, душевність. Для досягнення позитивного емоційного контакту з пацієнтом пропонуються наступні рекомендації: встановлення психологічної атмосфери довіри і відвертості в спілкуванні; надання пацієнтам тільки зрозумілої для них інформації; обговорення з ними динаміки проявів хвороби, ходу лікування, якої-небудь проблеми хворого, пов'язаної з життєвими ситуаціями, підведення підсумків проведеної бесіди.

Вплив голосом: в голосі важливі не стільки слова, як сам голос: його тембр, звучання, інтонація. Створюючи необхідну довжину хвилі голос входить в резонанс з структурами біополя співбесідника. Майстерність спеціаліста - відчувати інтуїтивно - з якою людиною як говорити. Необхідно знати, що стогін - це також своєрідний вихід енергії, це могутній засіб лікування, який зменшує біль, але потрібна необхідна хвиля, якщо підвищити голос - біль може не знятися. Стогін - модулювання голосу, який можна накласти на якусь частоту: спів, радіо тощо. Змінюючи тембр звучання голосу змінюємо наш внутрішній стан.

Рекомендації хворому :

- для повного одужання недостатня лише корекція поля - необхідно відрегулювати духовне життя людини, лише тоді позитивні результати масажу закріпляться надовго; "чим вища духовність людини, тим сильніший і більший навколо нього шар польового

захисту, тоді зло не спричиняє шкоди, а бумерангом повертається до того, хто його послав" (А.В. Мартинов, 1990);

- психологічне налаштування хворого на очікування позитивних результатів від лікування;
- під час масажу не розмовляти, бажано максимально розслабитись і зосередитись на приємних думках;
- на час лікування не приймати гостру їжу;
- на час лікування не приймати гарячі чи холодні водні процедури (бо вони розсіюють енергетику);
- не приймати алкоголь.

Відчуття пацієнта під час масажу. Відчуття поділяються на:

- **позитивні:** тепло в тілі, розігрівання його, поколювання, вібрація, "тяжкість у руках і ногах", холод, сонливість, підвищення діурезу - бажані відчуття, можна продовжувати лікування, це свідчить про ефективність лікування;
- **нейтральні:** відсутність відчуттів у пацієнта - вони не допомагають і не лікують. Краще, коли хворий має відчуття, це необхідно для зворотного зв'язку;
- **негативні:** дрижання в колінах, несвідомий страх, холодний липкий піт, перезбудження - це небажані симптоми, необхідно припинити сеанс. Ці відчуття є наслідком передозування впливу чи неправильної роботи, інколи це може бути зумовлене тим, що:
 - пацієнт має підвищену чутливість,
 - пацієнт фізично слабкий;
 - у пацієнта хворе серце;
 - взаємодія проходить між матір'ю і дитиною, а у них майже завжди однакова структура *ци*.

Допомога при погіршенні загального стану хворого (Сюї Мінтан, Т. Мартинова, 2003):

- якщо з'явилось відчуття стиснення за грудниною:
 - припинити масаж,
 - відкрити вікно,
 - провести контактний масаж ділянки серця. *Контактний масаж ділянки серця:* положення хворого сидячи, масажист справа від пацієнта, права рука на ділянці серця, ліва - на лопатках, пальці спрямовані до лівого плечового суглоба. Права рука виконує колові рухи за годинниковою стрілкою, ліва - в цьому ж напрямку, лише відстає від правої на 0,5 фази ("велосипед руками");
- якщо запаморочилась голова - припинити масаж і провести:
 - коловий масаж ділянки серця і скроневих ділянок,
 - контактний масаж шийних м'язів;
 - легке контактне натискування, стискання трапецієподібного м'яза в напрямку до плечового суглоба;

- контактний масаж хребта пальцями від 7 шийного хребця: легкі хлистки рухи з натискуванням до куприка декілька разів і закінчити скиданням з рук негативної енергії;

- контактне скидання з рук і ніг пацієнта негативної енергії: струшування невидимого потенціалу з рук і ніг пацієнта;

- розтирання долонь та стоп пацієнта.

Вказівка масажисту: після 3-4 сеансу масажу у хворого можуть виникнути деякі погіршення стану: з'являється нежить, загострюються хронічні захворювання чи навіть ті, які суб'єктивно раніше не турбували хворого. В східній медицині нежить називали цілющою кризою, пограничним станом, зумовленим самоочищенням організму від отрут, що утворюються в організмі. Якщо організм не справляється - виникає зрив, діарея, нежить тощо. Організму потрібен цей стан. Очищуюча криза замінює загострення власне захворювання. Східна медицина вважає: якщо вчасно не було загострення захворювання, то хвороба повернеться. Якщо було загострення - після нього може настати ремісія на тривалий час чи повне одужання. Тобто показань для припинення масажу немає. Якщо ж виникає загострення самого захворювання - його необхідно лікувати медикаментозними засобами і, можливо, навіть припинити масаж.

Висновок: В даній роботі розглянуто важливі поняття, необхідні для забезпечення біоенергетичного захисту спеціаліста з масажу та хворого. Обґрунтовано необхідність дбати про себе щодня, сформувавши правильне відношення до себе та пацієнта. Спеціалісту з масажу необхідно дотримуватись правил гігієни праці. Показано способи догляду за руками та підготовки їх до масажу. Визначено поняття біополя здорової людини, описано відчуття при патологічних станах які можуть виникати при діагностуванні та процедурі масажу. Запропоновано прийоми для тренування відчуття в долонях та пальцях.

Розглянуто досвід, напрацьований в східній медицині, в традиційній медицині і безпосередньо авторами та запропоновано підходи, необхідні для забезпечення здоров'я пацієнта та спеціаліста з масажу. Запропоновано методи енергетичного захисту масажиста, поповнення енергії, вправи для накопичення енергії та вимоги до приміщення, основні правила роботи масажиста з пацієнтом та енергетичний захист хворого. Визначено рекомендації хворому до, під час та після процедури масажу та описано можливі відчуття пацієнта під час масажу: позитивні, нейтральні та негативні. Запропоновано методи допомоги при погіршенні загального стану хворого.

Література

1. Александрова Р. А. Влияние медикаментозных средств и акупунктуры на показатели биоэнергограммы больных бронхиальной астмой / Р. А. Александрова, Г.Б. Федосеев, К.Г. Коротков [и др.] // Тер. Архив. - 2003. - № 3. - С. 24-27.
2. Гаваа Лувсан Очерки методов восточной рефлексотерапии. - М.: Топикал. Цитадель, 1995. - 232 с.
3. Исаев Ю.А. Сегментарно-рефлекторный и точечный массаж в клинической практике / Ю.А. Исаев. - К.: Здоров'я, 1983. - 317 с.
4. Казначеев В.П. Биоинформационная функция естественных электромагнитных полей / В. П. Казначеев, Л.П. Михайлова. - Новосибирск: Наука, Сиб. отд., 1985.
5. Малахов Г.П. Биоритмология и уринотерапия. — С.Пб.: изд-во АО "Комплект", 1994. - Том 3. - 340 с.
6. Мачерет Е.Л. Основы электро- и акупунктуры / Е.Л. Мачерет, А.О. Коркушко. - К.: Здоров'я, 1993. - 390 с.
7. Минтан С. Чжунь Юань цигун. Книга для чтения и практики. 1 ступень. Третье издание / С. Минтан, Т. Мартынова. - К.: "София" СП ООО "Да-Ю", 2003. - 352 с.
8. Таубер А.В. Китайський класический массаж / А.В. Таубер. - С.Пб: ИД "Весь", 2001. - 352 с.